

EESTI PÄEVA- LEHT

ESTNISKA DAGBLADET

Kolmapäeval, 3 sept. 1975
Nr. 67 (4057)

17. aastakäik

ENNO ABEL CHALMERSI PROFESSOR

Valitsus nimetas arvates 1. septembrist Göteborgi Chalmersi tehnikakooli installatsioonitehnika professoriks tehnoloogia litsentsiaadi Enno Abeli, kes senini oli BS Konsult AB installatsioonitehnilise osakonna juhatajaks ning on mitmet puhku olnud soojuse- ja installatsioonitehnika professori kohusetäitjaks Stockholm tehnikakoolis.

Professor Enno Abel on sündinud 1935 Tallinnas. Tuli vanematega põgenikuna Rootsi, asudes elama Uppsala. 25-aastasena lõpetas ta Stockholm tehnikakooli tsiviilinsenerina 1960.

1963–1968 töötas ta Stockholm tehnikakooli soojendustehnika instituudi assistendiks, kust ta kutsuti BS Konsult AB soojustehnika ja veevärgi-projektide konstruktoriks ning juhatajaks ja nimetati 1972 installatsioonitehnilise osakonna juhatajaks. 1971 saavutas tehnoloogia litsentsiaadi kraadi soojendustehnika ja installatsiooni alal. Akadeemiliselt kuulub prof. Abel Korp. Fraternitas Estica vilistlaskonda.

Fordi uus seletus määratud piiridest põhjustab proteste

WASHINGTON (VES) – President Ford andis intervjuu raadioettevõtte Public Broadcasting System esindajatele Martin Agronskyle ja Paul Duke'ile, puudutades ka Balti riikide küsimust ja Helsingi konverentsi tagajärgi. Käitstes Helsingi dokumendi allakirjutamist avaldas president m.h., et tegemist oli Jalta, Pariisi ja Potsdami konverentside jätkuga, kus tema arvates olevalt kindlaks määratud Euroopa praegused piirid. Seisukoht, mis ei riimi USA väliministeeriumi seniste seletustega Helsingi konverentsist ja mis automaatselt tekitas rahutusi iketatud rahvaste esindajate hulgas Ameerikas.

Toome allpool ära kogu intervjuu küsimuste ja vastustega.

Küsimus: Kõneldes riiklikust julgeolekust ja välispoliitikast, härra president – ja ma pean ütleva vahemärkuseks, et teie näete välja väga kummutava mehe kohta, kes just tuli tagasi Euroopast – külgelt vaatamata teie reis Helsingi on siin välja kutsunud tunduvalt määratlu vaenukiust, nagu teie hästi teate, ja õigustatult või ekslikult mõned isikud ütlevad, et venelased olid Helsingis võitjad ja

meie olime kaotajad. Mis on teie vastus sellele kriitikalale?

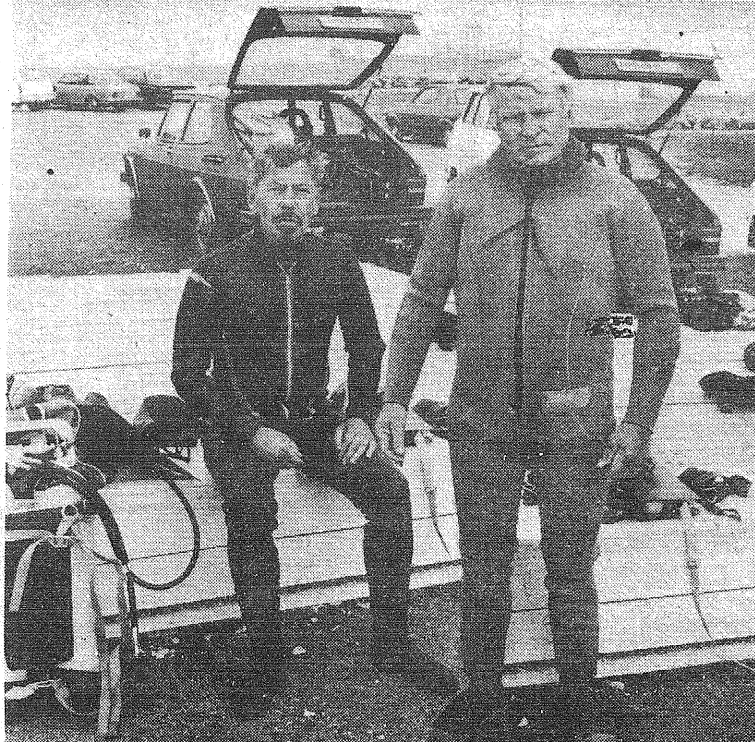
President: Ma arvan, et see on Euroopa julgeoleku ja koostöökonverentsi Helsingi järgu täiesti ebatäpne tõlgitsemine. See on mõnede isikute järeldus, kuid ma olen täiesti teistsugusel arvamisel.

Lubage mind panna see perspektiiv, mille otusuotustasime riigipiiride küsimusi mille kohta? – Rahulepingud, mis olid kõigi riikide poolt alla kirjutatud 1940-datel ja järgnevatel aastatel. Helsingis ei lepitud kokku ühegi

riigipiiri kohta, mis ei olnud varem kokku lepitud eelmiste Ameerika presidentide või teiste riikide eelmiste valitsuste poolt.

Meie soetasime Helsingis kokkuleppe riigipiiride rahulikul teel muutmise kohta. Meie tegime tunduvalt vähem töönaoliseks, et Euroopas juhtub ühe riigi sõjaline interventsioon teise vastu.

Mis meie tööpoolest tegime oli see, et tegime võimalikuks infraestele Euroopas, Idas ja Läänes, käia üksteisega läbi Järg lk. 7

Rein Käärik, 56, endine pokstija, on kujunenud edukaks allveesportlaseks (esiplaanil heledas tuuk-riidressis). Koos Arne Borlinga (istub) tuli ta ka tänavau Limhamnis Rootsi meistriks orienteeru- mises vee all.

Allveespordi meister

NORRTÄLJE (EPL) – "Nüüd on nad jälle sündinud endast kõnelema – veteraniid, kes tulib meistriks Rootsi esivõistlusil Limhamnis Malmö juures allvee-paarorienteerumises: Rein Käärik 56 ja Arne Borlinga 66, mõlemad Grisslehamni Tuukriklubi", kirjutab Norrtälje Tidning, esile tõstes järjekordselt eestlasest tuukersportlast, kes juba mitmel korral on olnud Rootsi ja Põhja eliidi hulgas. Allveeorienteerumine on nimelt sport, kus noorus ei loe, kõige olulisem on oskus kaarti ja kompassi kasutada vee all liikudes.

Rein Käärik on kogu aeg koos töötanud klubikaaslaste Borlinga, Nende võistustabelis on kolmas koht Põhja meistri võistlustel 1970 ja 1972 tuli Rein Käärik individuaal-

seft Põhjala esivõistlustel teiseks ja paarisujumises kolmandaks, 1974 saavutasid nad meistritiitli Rootsi esivõistlustel paarisorienteerumises, kuna Rein Käärik indivi-

duaalselt tuli meistriks täp- susujumises oma kaaslaste Borlinga ees, kes tuli kolmandaks. Ja nüüd jälle meistritiitel mõlemale Limhamnist. Järg lk. 7

Kodumaal on ideoloogiline surve tugevam

Eestis on ideoloogiline surve viimasel ajal tugevnenud, vaatamata Euroopa julgeolekukonverentsi kätvusel lääne poolt avaldatud "pehmele survele", mis resulteerus mittemillekski kohustavates Helsingi-dokumendi sätetes. Eestis on EPL informatsioonide kohaselt läinud taas raskemaks eesti ilukirjanduse väljandamine ning massimeediumid on saanud korralduse propageerida rohkem vene keelt ja esile tõsta "vennas-rahvaid".

Tõime Eesti Päevalehes kokkuvõtte USA suurajakirja Newsweeki ankeedist "Tippkonverents: kas oli see seda väärt" vastustest, kus rahvusvaheliselt tuntud isikute kõrval oli küsitietud Rootsis ka Rootsi Eestlaste Esinduse peasekretäri Ahti Paed. Ka tema oma vastuses, mille siin toome täielikult, rõhutab Helsingi-dokumendi negatiivset tulemust eesti rahvale:

– Aimukeseid sugulased, keda on võimalik saada välja N. Liidust, on vanad ja haiged, need, kes ei jõua enam töötada. Muus osas on perekondade ühendamine samuti

takistatud nagu varem, pole näha mingeid muutuse märke. Vastupidi – ideoloogiline surve on muutunud tugevama. Venelased suruvad oma kultuuri ja keelt eestlastele peale enam kui varem. Ei ole ette näha mingit uut Euroopa koostöö ajastut, mis puutub meisse, kuna suur idanaaber pole näidanud huvi muu kui oma ideoloogia nihtumise vastu lääne suunas. Leping on tegelikult suur Vene poliitiline võit ja väga õnnetu nende suhtes, kes Ida-Euroopas on okupeeritud.

(EPL/AI)

EPL

Kolmapäeval, 3. sept. 1975

Kimbatuses

President Ford näib olevat kimbatuses oma välisministri "detentega", mis kipub kokku pörkuma presidendit enda huvidega kandidaadina järgmistel presidendivalimistel. Sellest kimbatusest nähtavasti teki-vaadi ebajärjekindlused USA riigiepa avaldustes ühenduses möödunud Helsingi konverentsiga. Teele minnes võetakse vastu ikestatute delegaadid ja neile antakse pikku avaldus, kus m.h. Balti ja teiste ikestatute rahvaste õiguste osas võetakse selge seisukoht — kärbe, mis hiljem telegraafiagentuuride versioonist puudub. Ja nüüd, tagasi jõudnud, antakse raadiointervjuu, millest vastupidiselt senistele kindlustele jääb mulje, et USA Helsingidokumenti võtab lepinguna, mis on seoses Jalta, Pariisi ja Potsdami konverentsidega ja kokkulepetega, kus olevat kokku lepitud juba varem peitnud küsimuses. Jalta ja Potsdami rada, kus teatavasti USA toorkorvide presidendit Roosevelti näivuse tõttu tehti saatuslikke vigu ja seati Euroopa praeguse okuorra ette, ei saavat kahestada.

Nii jääb mulje, et ka Hitleri ja Stalini poolt kokku lepitud piirid kuuluvad sellesse "muutmatuse rajas" — kas Helsingi tööpeolepidi tähendama Molotov-Ribbentropi-pakti saaklausulete aksepteerimist ülejäänud maailma poolt?

Ei ole siis ime, kui avaldused raadioporteri teele ülesti erutavad USA n.n. etnilisi ringkondi nii Baltikumist kui ka teistest N. Liidu dominantsete valdkondade jaanud maadest. "Detente" ei ole põrmugi populaarne nendes idaeuroopa paritööga gruppides, millest arviliselt ulatuvad mitmele miljonile ja seega ka presidendivalimistel võivad osutada kaalukereks. Need grupid peavad loomulikuks, et juhtiv demokraatlik suurriik USA oleks oma poliitika vabaduse lippude all.

Juba mõnda aega on linne, et USA on revideerinud oma kompromissitult vabadusmeelst rohkem praktilises reaaloogiika seisukohalt, mis tugineb de facto okuorrade ja kus pigistatakse silmad kinni selle okuorra tekkinise võimaliku ebasesaduslikkuse ja vägivaldsuse suhtes. Atlanti-Chartra, UNO põhikiri, Wilsoni enesemääramise-printsiip jne. ei oma enam seda tähtsust kui varem ja seda eriti sellepärast,

et "detente" partner neist ise kinni ei pea ja oma poliitika on amoraalne.

Kui näit. president Ford raadiomeestele vastuküsimuse esitas, kas Balti riikide vabaks saamine ilma Helsingi-konverentsita oleks paremas olukorras, siis unustas ta ära, et N. Liit ka selles osas vajab presidenti Fordi j.t. riigijuhtide allkirju just sisepoliitiliste huvide. Moskval oli nende abi vaja, et ära võtta ikestatute rahvastel nende lootust ja usku, et demokraatlik lääs neid mõistab ja toetab. Seesama lääs lubas pida pühaks okupatsioonipiire, mis tähendab seda, et kui kusagil tekiks uus ülestõus Ungari tüübit, siis vaba maailm kohustub seda vaatama kui probleemi N. Liidu aksepteeritud status-quo-piirides. Ka siis, kui vastavat anneksiooni lääned de jure ei ole tunnustanud, nagu Balti riikide puhul.

President avaldas intervjuus veendumust, et Helsingi dokumendiga lubatud "suurem informatsioonivabadus" ida ja lääne vahel kaalub usnagi palju. Okuordid tundes ja Nookuude ajakirjandust pärast Helsingi konverentsi järgides kipub aga jääma mulje, et Ford lootused kujunevad petlikeks. Sel lihtsal põhjusel, et ka seekord on sõnastus olnud mitmeti tõlgitsetav ja N. Liit on juba teel tõlgitsemise arengut nendes küsimustes omal viisil, s.t. väljakujunenud raamidest. Väljakujunenud raamidest näit maksab viisa, kui seda antakse 400 rubla ja see rublaarum teeb üksi väljapääsu nõelasima kitsaks. Ja mis julgeoleku küsimustesse puutub, siis ei ole N. Liit oma kätt karvavõrdki tagasi tõmmanud läänesaabri rahutuse kollektel, olgu see Portugal, Angoola või Mosambik, Indoneesia või saafääri vahetanud. Jalta ja Potsdami "raja" kõndimine on teatavasti ka "detente" ajastul ohtlik.

President Ford on avaldanud lootust, et USA välispolitiika ei muutuks valimisvõitluses tüliõnaks. Kõik märgid aga näitavad, et administratsioon selles osas kriitikaga peab arvestama. Ja mitte ainult n. n. ikestatute rahvaste ühendamisele esindajatel. USA pressi skeptisism Helsingi sobimuse suhtes oli üldine, kuna avalik arvamine ei suuda seedita, ja ka sellel konverentsil USA pidi tantsima Brezhnevi pilli järele.

KL A

Metsaülikooli tööst

KOTKAJÄRVE (VE) — Kotka-järvel toimuv Metsaülikoolis jatkuv õppetöö ilustab ilmade soodustusel edukalt. Põhiliste loengutega paralleelselt toimuvad huviringid ja seminarid, kus arutatakse kultuurilisi ja poliitilisi probleeme ning töötatakse suure huvi-ga keeltegruppides.

Möödunud pühapäeva õhtul toimus Kotka-järve Metsaülikooli jumalateenistus, mille pidas preester Vello Salo. Jumalateenistuse muusika oli Reet Hendriksonil, kes mängis blokkföödli rahvavälis, mis ühtsüdis suljotas Metsaülikooli omapärase muusika.

Esmaspäeval pidas esimese loengu dr. V. Rand Neuvorgist, kelle kõne temaks oli "Rahvuslus". Dr. Rand peab sellel teemal kaug loengut, kusjuures esimene loeng käsitleb rahvusluse ja selle definitsiooni üldised ka loengu teine osa käsitleb rahvusluse küsimust eesti õhkoskonnas.

Dr. Rand näitis, et rahvusluse mõistet üldiselt määratleda kui negatiivset nähet, kusjuures see avaldub poliitilises, kultuurilises ja rassilises rahvusluses.

Teise ettekanne esitas dr. Taagepera, kelle kõne temaks oli "Inimeseks ja eestlasteks laste kasvatamisega". Kõneleja käsitas laste kasvatamise probleemi oma perekonna miljööst lähtudes ning tõi esile kõik need pedagoogilised võtted, mida ta on kasutanud koos oma abikaasaga laste eestlasteks kasvatamiseks.

Esmaspäeva õhtul toimus dr. H. Ainso juhtimisel laudkonnastuus poliitilisel teemal, kus arutati Helsingis toimunud julgeolekukonverentsi, detente poliitikat ja selle tagajärki. Vestluses võtsid osa I. Laaban, R. Taagepera, T. Parming ja A. Jürjalo. Vestluse kestel esitati mitmesuguseid seisukohti ja nenditi, et Helsingi konverentsil allkirjutatud dokumendid ei olnud

lepingud vaid deklaratiivse sisuga paberid. Eriti toonitati, et meie ei toini lasta endid Helsingi konverentsi tulemustest heidutada vaid peame väljse töötama plaanid, kuidas oma rahva huvides edasi töötada.

Esmaspäeva õhtul lõkkes kõnele dr. Jaan Roos tervishoideliste küsimustest, mainides, et tänapäeva inimestel on eeldused elada elujõulistena kuni 70-ne eluaastani.

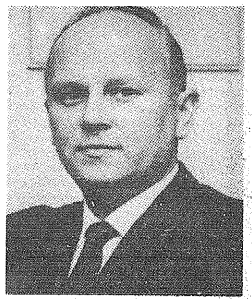
Ta kirjeldas ka enesekaitse võimalusi tänapäeva motoriseeritud õhkoskonnas. Kõneleja näitis, et meie peame tänapäeval võitlema kolme suure haiguse vastu, milledeks on suitsetamine, ülestõusmine ja aaliiklus. Ettekanne toimus valguspildide saatel.

Teispäeval oli dr. E. Järvesoo ettekanne teemaks "Eesti majanduslik olukord ja praegune areng". Kõneleja esitas fakte Eestis praegu valitsevast majanduslikust olukorrast, mainides, et Eesti on muutunud agaraarriigist tööstusriigiks. Etustandard Eestis on kõrgem kui teistes N. Liidu osariikides, kuid see võiks olla veelgi kõrgem kui eestlaste produktioon läheks kõik eestlaste hüvanguks. Dr. E. Järvesoo peab veel teise loengu, milles ta käsitleb eesti majandusliku arengu poliitilisi aspekte ja Eestis toimunud sotsiaalseid muutusi.

Teise loengu teispäeval pidas dr. K. Aun, kelle ettekanne teemaks oli "Võim ja väim Eestis 1945-1946". Ettekanne baseerus referendil isiklikele mälestustele Eestile saatsikele aastatel ning seda jälgiti suure huvi-ga.

Dr. K. Aunal on veel ette nähtud teine loeng, milles ta analüüsib eesti pagulasorganisatsioonide tööd 1945. aastast kuni 1975. aastani.

Loengute vaheajagadel varasel pärastlõunal ja õhtul eel töötavad pidevalt kõne- ja keelerühmad, praktilised huviringid ja seminarid.

RUDOLF VOODE.

Rud. Voode 50-aastane

7. septembril saab 50-aastaseks Stockholmis Ekeröli tsiviilinsener Rudolf Voode.

R. Voode sündis Viljandis 1925, lõpetas 1943 Tallinna tehnikumi ja 1957 Göteborgi Chalmersi tehnikaukooli tsiviilinsenerina. Pärast ülikooli lõpetamist oli käsitsejainseneriks Korsnäsi paberivabrikus, siis müügiinsener saksa firma Vihti juures erialaga paberimasinad ja paberitööstuse mehhaanilise varustus. Kutsuti seal Karlstaadi KMW müügiinsenerina juhatajaks. 1968 siirdus AB Leje & Thurne tehnilise osakonna juhatajaks ja inseneriks. Hiljem asjaajajaks direktoriks kuni isenda firma Celnja-Teknik AB loomiseni, mille juhtimisele ta on end praeguseni pühendanud.

Juubilar on 1946 aastast peale abielus Edna Valdmaniga, millest sibiust on neil kaks poega — vanem poeg Jaan on isa järgedes juba lõpetanud Chalmersi tehnikaukooli masinaehituse tsiviilinsenerina, noorem poeg Erik Rudolf käib veel koolis.

Juubilar konstrueeris möödunud aastal efektiivse roiskvee puhastamise seadise, mille eest-riiklik uurimise asutus määrast tale selle edasiarendamiseks Statens Utvecklingsfondilt vajalikud summad. Esindab mitmeid tuntud välismaa vabrikuid paber- ja massitööstuses tehniliste seadete ja masinate aladel. Juubilar on oma erakorraliste tehniliste teadmiste ja annete tõttu väga lugupidatud paberitööstuses ringkondades.

Paljud sõbrad siin ja kaugel ja kogu EÜS peere, kuhu juubilar vihitlustena kuulub, lähetaavad talle oma parimad õnnitlused järgmiseks pooleajandiks ja soovivad palju tilsedat saavutusi, millele ta ise, tema pere ja sõbrad ja kogu eestlaste kogud väidavad uhked olla. Ole homme veel tublim kui oled tänal!

A. SAGIM

Kohalik elu

STOCKHOLM

Lenderi gümn. kokkutulek

E. Lenderi gümniaasiumil 68. aastapäeva, kus toimus ka stipendiumi väljaandmine mälestusfondist, peetakse reedel 5. septembril Korp! Eistca ruumides, Luntmaka-gatgan 61. Kogunemine kell 17. Registreerida Helmi Männikule tel. 18 31 13 või Ellen Roosmelle tel. 26 62 22

Meeskoor alustab

Stockholmi Eesti Meeskoori juhatus tervitab kõiki lauluvendi ja teatab, et harjutustega alustatakse jälle 2. septembril, teispäeval kell 18.30 Eesti Majas Walling, 34. Lähemas tegevuskavas seisab ettevalmistus Ed. Tubina juubelikontserdiks celoleva aasta alguseks. Teretulemast teutele ja noortele laulumeestele, kes SKM-iga koos soovivad jätkata eesti meestealautraditsiooni. Koor vajab täiendust, et kevadel külastada Hollandit ja seal esineda tugevana ja arvrurikana.

Kiri Uus-Meremaalt

AUCKLAND. Uus-Meremaa (VES) — Kaasmaalaste arv väheneb ka siin surmade läbi. Seekord lahkus meie hülgast 20. juulil meie siinse filmistaari Louise Pajo isa Karl Pajo. Surm saabus temale südameataki tagajärjel õhtul TV. saadet jälgides. Ta oli 77 a. vana ja pärines Jõgevall.

Karl Pajo oli Uus-Meremaa n.ü. vanaestlane. Ta omas Aucklandis maistustetööstuse, mille hiljuti likvideeris, asudes nautima vanadusepäevi. Ta oli abielus inglannaga. Ta ei puudunud kunagi eestlaste koosviibimistele ega unustanud ka kunagi neist annetamata oma tööstuse tootled. Teate kadunu surmast tõi ära ka "New Zealand Herald". Louise Pajo on nüüd Aucklandis tegev TV kanal 2 saadetes. Ta on päris populaarne TV. täht.

Ermi Bellwood-Tõkke jõudis koos oma tüdrukutega tagasi maailmareisilt, mispuhul "New Zealand Herald" tõi neist kirjutuse. 18 tüdrukut neist 9 pärismaalastest-maoridest, käisid Berliini gümnastaraalide ja esinesid reisi kestel Peas maades, muuseas ka N. Yorgia.

Tagasiteel olid neil viimased esimesed Singapuri ja kaks korda Hongkongis, kus neid suurepäraselt vastu võeti. Ühtlasi vändati neist 15-tunnine film. Reisi maksis neil 32.000 Uus-Meremaa dollarit, millest riik andis vaid 6000. Ülejäänud summa koguti Bellwood-Tõkke energilisel juhtimisel grupi esinemistega. loteriidega jne.

Sinna ajakirjandus on Helsingi konverentsi osas väga napisõnaline, eriti Balti vabariikide küsimuses. Raadio märkis vaid mõne sõnaga, et USA parlamendis nõudud, et president Ford ei tohiks anda tunnustust Vene anastustele Baltikumis.

See teade anti vaid kord hommiluses saates, mida hiljem enam ei korratud. Muud jutte lelerdatuse siin tavaliselt pähekuulimiseni. Küllap vist meie ringhääling sai valitsusest korralduse nii tallitada.

Must südametunnistus plinab!

Novembris on meil uued parlamentid valimised kolmeks aastaks. National Party (konservatiivid) teevad juba kihutustööd valituse ülevõtmiseks Labourilt. Opositiivoni juht Muldoon, konservatiivide peamin. kandidaat, on väga populaarne mees.

Loodetakse, et ta tuleb valimistel oma parteiga võitjaks, kuna Labour on valitsemisajad hästi sassi ajanud.

Muldoon oli enne labourist konservatiivide majandusminister ja teda loetakse suurte kogemustega asjatundjaks. Ta on tuntud ka ballimaalaste sõbrana. Omaal ajal, kui Aucklandi Balti Komitee jäts juunis korraldas küditamise mälestustuse, oli Muldoon mitmel korral neil peakõnelejak. Ta elab Aucklandis, Kohlarernga linnas, kus ta ka parlament kandidaerib, olles kindel valitu. Parlamendi opositiivoni juhina kasutat ta pealimas Wellingtonis korteriks vallituse poolt antud maja. Valimiste eel võib teda tihti näha Aucklandis ja ka mujal selgituskõnedega esinemas.

Oberammergau probleemid

OBERAMMERGAU (VES) — Oberammergau külanõukogu on kaalunud juba muuta Kristuse kannatusmängudel teksti sõnda, et Kristuse surmas süü ei langaks enam juutidele.

Oberammergau linnapea Ernst Zwink ütles ajakirjanikele, et tõenäoliselt tulevad muudatused teha tekstis, mis kirjutatud rohkem kui 100 aastat tagasi katoliiku preester Alois Daisenbergeri poolt.

Külanõukogu on pole praegu kindel küsimuses, kas süülaste mainimine Kristuse surmas ühes tekstis tuleb ühendada ühe teise katoliiklase tekstiga, milles süü veeretatakse Lutsiferile.

EESTI PÄEVALEHT

Estonian Daily
Peatoimetaja Juhana Kokla
Vastutav väljaandja
(ansv. utg.)
Arvi Moor
Toimetuse ja tallitus:
EESTI MAJAS Stockholmis:
Wallington 22, 1 tr.
Postiaadress: Box 667
101 29 Stockholm 1
Telefon 21 84 46

Toimetaja Eskilstina Jüri Aus
Aadr. Eesti Päevaleht, Box 120,
631 02 Eskilstuna, tel. 016/14 77 22
Tellimispostigiro nr. 15 67 70-6
Kulutusarvestus postigiro 60 59 00-0,
Eesti Päevaleht Põrjags AB.
Stockholm

Tellimishinnad:
Aasta kr. 187:—
Termin (4 kuud) kr. 68:—
Kuu kr. 18:—
Väljaandja EESTI PÄEVALEHT
PÕRJAGS AB
Trükkija: Eskilstuna-Kurires
Tryckeri AB Eskilstuna 1975

Vene kulda nisu eest

WASHINGTON — N. Liit on hakanud maailmaturul müüma suures kogustes kuld, et katta sellega teravilja ostuküsimise läänriikidest. Eestlasele ootustehingute jaoks on venelased taotlenud Ühendriikides osistavate nisugruppide suurendamist.

Märgitakse, et 1972. aastal kui venelased ostsid Ühendriikidest suures kogustes teravilja, müüsid nad maailmaturul 330 miljoni tonni kuld.

Ameerika ametühingud on avaldanud rahutust, et nisumüügid toovad kaasa jälle levihandide tõusu nagu mullugi, mil ameerikalastel endil tekkin puudus viljast.

Pärast Napoleoni-sõda tantsis a. 1815 Viini kongress. Pärast II Maailmasõda tantsis Helsingis julgeolekukonverents tuntud vana vaimu ümber.

"Klassideta ühiskonna" klassid toovad raskusi

Kremlil võimumehed vajavad Helsingi taolisi välispoliitilisi pettemanöövreid praegusel momendil peamiselt sisepoliitilistel põhjustel. N. Liidu ametlikult "klassideta ühiskonnas" suurenevad tegelikus klassivahed iga aastaga, kuna vabas maailmas samal ajal kõlvkõrge ametitühingud kruvivad tööliste palkasid üha kõrgemale. Nii kujunevad vaba maailma tööstusmaades töölisparadiisid, kuna samal ajal N. Liidu proletariaadi paradisiis laia töölismassi elu muutub iga aastaga kehvemaks ja hallimaks. Se on üks peamisi põhjusi, miks N. Liidu piire tuleb hermeetiliselt sulgeda ja rahvast hoida täielikus pimeduses. Paljukiidetud kommunistlik üheväärsus muutub iga aastaga ikka rohkem eba-väärseks. Kommunistlik ellitruup suurendab iga aastaga omi suuri privileege ja tavaline tööline su- rutakse ikka rohkem alla ja isegi vaesusele ja koguni puudusele.

Eluajarg on kõige parem Mosk- vas ja teistes suuremates linnades, kus liigub välismaalasi. Mida kaugemale pealinnast, seda keh- vemaks muutub eluolud. Kõige vi- letsam on eluajarg muudugi Siberi tagamaadel, kuhu saadetakse kar- ristatud inimesi asumisele.

Karl Marxi kuulus õpetus: "Iga- le tema võimete ja vajaduste järe- le", on N. Liidus väga vastuolu- lisele rakendatud. N. Liidu põhisea- duse järgi on nõukogude ühiskond klassideta ühiskond. Kuid tegelik- kuses on N. Liidu klassideta ühis- konnas klassivahed tohtu suured ja suuremad, kui üheski kapitalist- likus riigis.

Kommunistlik ellit ei laab suures lukusesse, neil on pilramata reisi- mise võimalused, kuid muudugi ainult N. Liidu imperiumi piires. Võrreldes Ameerika Ühendriiki- dega on klassivahed N. Liidus to- hutud. N. Liidus on selle tõttu kõik palgad, mis ületavad 400 rubla kuus suureks riiklikuks saladu- seks.

Kõlke suurema võimuga on kahtlemata kompart peasekretär Brezhnev, kuid tema ametlik põ- hipalk on sellele vaatamata päris niigel. Ta saab ainult ca 900 rubla kuus palka. Võibolla selleks, et demonstreerida võrdsust. Üheks kõrgema palga saajaks on sõja- minister Andrei Gromiko, kes Puna- armees marsalina saab üle 2000 rubla kuus palka.

Tavaline tööstustöölaine saab al- nult 140 rubla kuus ja vähemapa- lgalised, nagu oskuseita lihttöölised, majahoidjad jne, saavad ainult 60-70 rubla kuus.

Võrduseks tuleks selle juures märkida, et hiljutiselt sõlmitud Kana- da ehitustööliste töölepinguga kindlustati tavallistele ladia- mestele 10.600 dollari tunnis, mis ületab niimetatud haritud ja õp- pinud inimeste tasud mitmekord- seit.

Kõige paremini on N. Liidus ta- satud Siberi õhirmade tööjuhata- jate töö. Nad saavad üle 1000 dollari kuus. Kuid kõrgest tasust üksi on

N. Liidus vähe tulu, sest raha cest ei ole sageli võimalik midagi osta. Ostmiseks on vaja olla ellitlikus. Kommunistlikele ehitlile on see- pärasit eri kauplused, kust igal ajal ja ilma sabasselemata on kõiki kaupu saadaval.

Tavalise sovjeti inimese üheks suuremaks õnnetuseks on asjaolu, et tarbekapuasid ja isegi toltaineid on niivõrd piiratud, et neid ei jätku kõigile ja nende saamiseks tuleb tundide viisi saasa seista.

N. Liidu eelistatud klass ei ole väga suur. Briti N. Liidu uurijad väidavad, et 260 miljonit N. Liidu inimesest kuulub ellitlikkessi vaid ca 250.000 inimest. Sinna kuuluvad kõigepealt kommunistliku partei tipud. Punaarmee kõrgemad õh- vitserid, KGB ametnikud, teadla- sed, kirjanikud, kunstnikud, näit- lejad jne.

Neil on eesõigus osta ka teatri ja balleti pääsmeld. Moskva teatrid on alati väljamüüdud ja tavalisel suurelikul on peagu võimata saada pääset, sest need ostetakse eeli- skilni poolt ära. Sellise eeliskilni pääseb ainult hariduse ja usavuse kaudu kommunistlikele partele. Kuid sinna pääsemine on jälle ees- ikätt kindlustatud ellitklassi laste- le ja tavalisele suurelikule ainult erakordse andekuse või erakord- sete võimete juures.

Need, kes on sattunud poliitilistel põhjustel põlu alla, või kes on pärit vangilaagrest viibitud perekon-

Brezhnev on haige mees?

LONDON - Lääneriikide dip- lomaadid ja ajakirjanikud, kellel oli võimalus N. Liidu kommunist-liku partei peasekretäri Brezhnevi Helsingis äsja toimunud kon- verentsil lähemalt jälgida, mainivad, et Brezhnev näib haige mehana. Terve rida Euroopa ajalehti on pärast konverentsi maininud, et Brezhnevi tervislik olukord on halb.

dadest, nalle ja nende lastele ei ole te kõrgematesse koolidesse mitte vaba.

Kuid siin mängivad suurt rolli veel rahvuslikud vahesamad. Parte- ti tipudesse, Punaarmee kõrgema- se juhikonda pääsevad ai- nult suurenvelased. N. Liidu arvu- kate väikerahvaste liikmetele on sinna pääs takistatud. Nad võivad teha ainult piiratud karjääri.

Kommunistliku partei juhikonnas on suhteliselt väga vähe naisi. Olgugi, et räägitakse naiste ühe- väärsusest. See üheväärsus seis- eb selles, et naised teevad N. Liidus ka raskeid kehaliisi töid, mida ta- valiselt naised läänes ei tee. Nad töötavad labidameestena ja kan- navad kive ehituste juures.

Suur vahe on ka ametlikult N. Liidu ja satelliitide vahel. N. Liidus on suured soodusused, kuid elu- ajarg on suurema tõhkuse ja osavu- se tõttu ning parema juhtimise tõt- tu satelliitide juures palju kõrgem.

Kõige madalamad tasud on põ- lumajanduses, see on ka põhjust, et kolhoosi süsteemi tõttu Vene põ- lumajandus ei suuda masse toita. Puuduva proteini murest tehtu kalalaevastik ja USA ja Kanada müüvad võlleiva hinna eest kõik omad nisulejäägid.

Need sisemised raskused on peapõhjused, miks Kremlil praeg- used isandad vajavad Helsingi taolisi pettelaavastusi, kus välis- maiseid riigipead poliitilisest naiivusest aitavad N. Liidu kommunistlikku süsteemi kuulata. Need peavad allasurutud nõuko- gude inimesele näitama, et tal ei ole kuskilt abi loota.

Kõige kõvermini tuleb varjata kapitalistliku ühiskonna tööliste palkasid, mida ametitühingud kru- vivad tohtu kõrgele. Kui see saaks teatavaks N. Liidu töölilestele, siis vaatamata KGB terrorile, oleks rahutusel väitmatud. Arvatakse, et Feitsings lubatud vabadusel N. Liidu inimestele ja satelliitidele võivad siiski põhjustada lähemas tulevikus käärinisi Moskva im- periumis. (ME/ÄJK).

Kõksi kunstinäitus Ameerika pealinnas

WASHINGTON (EPL) - Was- hingtoni Eesti Seltsi kutsel tuli USA pealinnas Örebro Rootsis elunev kunstnik Endel Kõks, kes mõnda aega on viinud USA-s, kus tal oli Lakewoodi linnavalitsusest suurem teilmistöö. Endel Kõksi näitus toimus paralleelselt tema loengu- ga väliseesti kunstiloomingust maailmakunsti taulatal.

Näitus ja loeng leidsid aset esin- duslikku Kenwood Country Clubi ruumides. Vaatamata suvisetele ajale oli kohale saabunud Kõksi et- tekannet kuulama üle viiekümne eestlase, mida suhteliselt väikesel, umbes paarisaajal Washingtoni eestlaskonda silmas pidades tuleb pidada märkimisväärseks.

Sissejuhatavad sõnad nii näitu- sele kui loengule lausus Washing- toni Eesti Seltsi esimees Rudolf Troost. Kunstnik Endel Kõksi loengu selgrooks olid hulgaliselt esitatud värviilised valguspildid tuntud eesti pagulaskunstnike tödest, mida näidati vaheldumisi maailmakunsti meistrite tödega. Eesti kunstnikest olid esindatud Andres Kingissepp, Osvald Tim- mas, Rutt Tulving, Olev Mõkiver,

Arno Vihalemm, Karin Luts, Abel Lee, Eduard Rõga ja Agaate Vee- ber ning samuti Endel Kõksi enda loomingut. Kõks selgitas moodsa kunsti pürgimusi ja taotlusi ning kommenteeris esitatud valguspi- lte, juhtides tähelepanu vormile- mentidele, kompositsioonile ja eri- kunstivõtudele.

Näituse raames esitas Kõks peamiselt oma uuemat graafika- mis on valminud ta lavalaste re- stimulijete põhjal haarates tema- tiliselt Itaaliat, Põhja-Aafrikat, Iisraeli, Mehhikot, Hispaaniat. Näitusele välja pandud töedes do- mineeris uusrealism, millesse oli lisatud tubli annus pop-kunsti elemente. Selliselt vormituna oli osa töid julgelt ja mõjuvalt plakat- likud ja dekoratiivsed, osa aga väis kutsuda oskusiilikut mõtetatud ekspressivseteks reisikirjajadeks kujutavas kunstis. Kõks on ilmselt hästi kursis kõige sellega mis tä- napäeva maailmas juhtub - nii kunstis kui ühiskondlikus ja kul- tuuriilises elus. Näituse külastajad omandasid neliteist väljapandud kunstitööd oma kodude kaunistam- iseks (L.T.)

Kohalik elu

GÖTEBORG Meeskoor kutsub

Göteborgi Eesti Meeskoori lau- luharjutused toimuvad igal teisipäeval kell 18.30 Hvitseldtska gümnaasiumi muusikasaalis Rektorsgatan 2. alates 2. septembrist. Teretulemast kõigile vanadele kui ka uutele lauljatele!

GÖTEBORG

Ortodoksjumalateenistus Eesti Apostliku Õigeusu jumala- teenistus toimub pühapäeval, 7. sept. kl. 11 Guldhedeni kirikus. Teenib preester Suursööt Stock- holmist.

GÖTEBORG Mängukooli algus

Eesti Kornitee Göteborgi osa- konna mängukooli alustab sügis- perioodi tegevust laupäeval, 6. sept. kl. 11 ühise juhatuskõnega Slottsskogeni loomaada. Kogu- mine Linneplatzeni pargivälja- kul. Lastel kaasa võtta söögipool- list. Järgneval laupäeval, 13. sept. kogunemine Eesti Majas, Drott- ninggatan 27 kl. 11. Mängukooli tegevusest võivad osa võtta nii koolieelikud kui ka vanemad laps- sed. Tegevus toimub gruppides vastavalt vanusele. Juhatajaks on Jutta Nõmme, keda abistavad vi- lunud kasvatajad. Kõik lapsed on tere tulnud.

STOCKHOLM Kassari treeningud

Eesti Rahvatantsuühing "Kas- sari" alustab oma korralisi õppe- unde pühapäeval 7. septembril Gubbängeri spordisaalis. (All-

maarautee peatus Gubbängen, lii- nil Hässelby-Farsta.)

Treeningud toimuvad järgmistel aegadel: kell 16.00 algajatele ja edasijätku- jatele kell 17.00-st liituvad ka eesajõudnute gruppi liikmed kahe tunniliseks treeninguks.

Kõik vanad ja uued tantsijad te- rutunud! Olame väga tänulikud es- nemas käla kümne paariga, kui Stockholmis toimus Barnens Dag juubelpidustused augusti keskel. Sõltis on kavas veel mitu esine- mist üle Rootsi. Tuleb kilrest keha soojaks kaitta ja kõiki tantsusam- musid meenutada.

Kõik huvitatud eesti noored! Tulge meid vaatama pühapäeval 7. septembril Gubbängenis!

STOCKHOLM

Eesti täienduskeskkool Eesti täienduskeskkoolis Stockholmis algab õppetöö lau- päeval 6. septembril kell 10.00. Õppetöö toimub laupäeviti 10-12, siin saad õppida eesti keelt ja kir- jandust, eesti ajalugu ja maateadu- tust ja ka eesti laulu ja muusikat. Õppetöö toimub viinud õpetajate juhtimisel gruppides algajale ja edasijõudnule.

Palun tulla laupäeval 6. sep- tembril kell 10. Tulegatan 20 Stockholmis. Juhul kui Sa ei saa tulla sellel päeval siis palun helista 85 13 35 (W. Muld) või 15 22 88. (J. Ungerson).

Välkommen till Stockholms Sparbanks nya huvudkontor på Hamngatan 31

Telefon: 08/140 140

Need varemed süüdistavad

Stockholmis tegutsev Läti Rahvusfond koostöös Läti luteriusu kirikutega Ameerikas avaldas 24-leheküljelise brošüüri pealkirja all "These ruins accuse" (Need varemed süüdistavad). Juttu on kirikute varemetest ja lagunevat kirikutehitisest, samuti kirikute teisteks otstarveteks kasutamisele võtmisest.

Peale lühikese eessõna ja sissejuhatuset kahel esimesel leheküljel ning fotokoopia ja neid tõike kahel viimasel leheküljel ühest ametlikust protokollist välismaalt saabunud 19 raamatut põletamise kohta, sisaldab väljaanne hävinenud, lagunenud või muuks otstarbeks kasutatavate kirikute pilte. Neid on esitatud 28-st kirikust, millest kolm on apostlik-õigeusu, üks katoliiklik ning ülejäänud luteri kirikud.

Pildistatud objektidest on kaheksa varemeid, kolm lagunenud ootakorras ilma et neid lubataks korda seada, kaks kommunistide poolt purustatud kuna kaks on maha põlenud 1971 ja 1974. Ülejäänud pildidel esitatud kirikuid kasutatakse kolme muuseumina kuna kaheset kirikust on saanud kolhoosi varustid. Teisteks pildidel esitatud kirikute kasutusviisideks on kontserdisaal, kohvik, klubilokaal, spordihall ja viljapilt, kuna üks kirik on võimude poolt lihtsalt sulatud.

Lühikeses sissejuhatuses öeldakse muuhulgas järgmist: 1939 leidis Lätis 297 luteriusu kirikut, milledest 1974 ainult 90 olid jätku-

valt koguduste kasutada. Ülejäänudest hävis umbes 40 sõjategevuse tagajärjel ja palju kirikuid on peari viimase aasta jooksul võetud kasutussele kultuuri- ja seltsektide ühiste otsuste teel.

Nii on Riia toomkirikust, samuti Võlmaru Piha Siimeoni ja Kuldiga kirikuid saanud kontserdisaalid, Riia Piha Peetri kirikut ehitatakse parajasti timber muuseumiks ja kohalik apostlik-õigeusu katedraal ongi juba astronoomia muuseum. Hüük teisi kirikuid on võetud kasutussele masinate parandustöökodadena, viljasaalvedena ning üks koguni põllurammu panipaigana.

Lõpuks öeldakse sissejuhatuses järgmist:

Seepärast need varemed süüdistavad... kõiki neid, kes on kõrvale heitnud jumala seadused ja Kristuse armuõpetuse ning järelejätmatault pühavada hävitada kristlikku kirikut... neid kes ükskõikse pealt vaatavad oma usuvendade ja õdede jälitamist... neid kes seda teavad ja tõde surruks vaikivad... neid kirikujuhte, kes kõneldes usuvabadusest ja inimõigustest puudub julgus nimetada N. Liidu juhte nimepidi. (EPL/KFK).

Marianno (n-na Lindstein) ja Kalle Kanderil sündis Stockholmis tütar.

Eva (n-na Klemmer) ja Ilmar Marandil sündis Stockholmis esimese lapsena poeg. Viimane on Eesti Maja noortim eelanik, kuna perekond elab just seal.

Kanada eesti teatri tänu

Kanada Eesti Teater tänab kõiki neid teatripru, kes andsid oma hinnatava panuse August Mäiga austamisestundete õnnestumiseks. Meie eriline tänu kuulub Stockholmis Eesti Teatrite eesotsas esinaine Heljo Sundavikile ja sekretäri Uno Tõnissooga.

Kollegidele Lensi ja Edmar Kuusile südamlilik tänu rikkaliku koostamise ja oma loodu jagamise eest. Tänu samuti Agnes ja Harri Kaaskule liusa vastuvõtu eest. Alti Roman Väille lavapildi täendamise eest.

Suur tänu ja tunnustust pälvinud Eesti Kultuuri Koores proud E. Rahn ja S. Silveus ning hr. E. Pettai pääsmete müüjakkorralduse ja mitmekülge isikliku abi eest. Meie tänu ka Eesti Päevalehele hästi teostatud informatsioon eest.

Kauni ja meeledejäva koostööbimise eest Eesti Majas, juubilar, tema abikaasa ja tütre osavõtu Stockholmis Eesti Teatritele suur tänu. Diskussioon loominguilsest tööst ja vanameistri soovivõtt andsid õhtule väärrika Raamatuaasta meeleolu. Sellist rahvuskultuurilist koostööd vajame rohkem.

REIN ANDRE

Isa läheb väkese Prilduga jalgatama. Keegi tundmatu mees tuleb vastu ja Prildu terab teda.

"Kes see oli?" küsis isa.

"Oh see on keegi linna õhupuhatuse ametkonnast. Alati, kui sina oled juba läinud, pistab ta kõigustest pa sisse ja küsib, et kas õhk on puhas."

Kissinger hoia tab teistkordselt N. Liitu.

— Need sõlvesed, need ergutad küll üles ja saad tule lahti, kuid kes nõrk seda tulekahju kustutab?

Liidia Tuulse: TERVISLIK TOIT

Naine asutas poodiminekut. Kuis ka minu käest, mida mul vaja läheks. Kui ma oma soovid esitasin ei läinud neist ükski läbi. Umbes nii.

— Missugust leiba sa soovid?
— Seda valget moonidega.
— Sel pole mingit väärtust, nagu agendat.

— Mis sa eineks soovid saada? Olin seekord ettevaatlik ja ütlesin, et kala ja kartul oleks kõigi tervislik toit.

— Kalad on tänapäeval kõik mürgised ja kartulatest pead küll loobuma. Tead ise.

Kui palusin pakk suitsu, läks asi tõstseks.
— Nägls ise eila õhtul TV kuidas lähemal ajal suitsupakkidele inimeste hirmutamiseks surru pealu peale pannakse. Ei osta.

Naise poesoleku ajal sain siiski paar suitsu ära tõmmata. Kui ta poest tuli ja suitsu haisu tundis läks ragnaks lahti.

— Sa tead küll, et ma suitsu haisu ei kannata ja otsekohe hirmu peavalu saan. Pealegi on suitsu sissehingamine veelgi karditavam kui suitsetamine ise. Väga häidse tervisega hakkas ta siiski toitu valmistama. Toit oligi varsti laual.

Suur supitaotrik oli kuhjani hallikatu putru täis. Mida siis seepeidi tähendama? Sel kellaajal polnud me veel kunagi putru sõnnud. Nälgane nagu ma olin, hakkasin kohe putru maitsema. Ei olnud see pudru moodigi, mida seni oli elus sõnnud. Naine seletas, et puder on keedetud väga tervislikest tatra tahudest, mida ainult terveise kauplus müütab.

Lapsena olin tihti sõnnud tatra putru, mis oli keedetud puhta piimaga. Valge, tane, parajalt püde-lik. Enne parat alati võikilipudrule silmaks ja andis suure krasuaitte piima veel kõrvalde. Meenus isa roosakalt häise tatrapiid nagu ilmuti suur lillepeenar keset rohetaivad viljavälju. See oli ta uhkus. See oligi rohkem nagu lu ja pudru hääduse pärast külvatud, sest tatrapiid andis väikesed saaki. Sellest sai pühapäevapudru ja suu mäletas selle maiku.

— Kui õige saaks veidi võid pudrule silma?

— Mingit võid ei saa.

Otsisin laualt asjatuhi piima ja tõusin juba seda jääkapist võtma kui naine vahele astus ja kinnitas: — Tänaest peale lõpetame igasuguse animaalse toiduga. Sellele järgnes loeng kolestrootilist, mis pidi kõige kurja juur olema ja ma tõmbusin vaikselt pudru juure tagasi.

— Piim pidi ju küll väga tervislik olema.

— Kõik kasulik on pudrul juba sees.

Naine seigitas, et pudrule'oli liisatud liinaseemneid, aktiivset luppja vitiaaluse tõstmiseks ja lisaks veel paar lusikat õllepärmi närvid toiduks.

Püüdsin hoolega neelata seda mitmeti rikastatud toitu, aga midagi väga olulist oli siiski puudu. Haarasin soolatoosi järele, mis aastaid söögilaual vabalt kasutada olnud. Naine võttis selle energilise liigutisega laualt ja aetas kappi.

— Endal sul kõrge vererõhk ja tahad soola. Pealegi seob sool kehas vett ja sellepärast su püksid enam eest kinni ei lähegi.

— Vast ehk veidi suhkru või moosi tegin uut katset, et vähegi pudru maitset parandada. Sellele ei reageerinud naine üldse, sest suhkru kahjulikkusest olin juba varemalt õpetust saanud. Naine riputas siiski heldeid müüdi pruuni pudrule peale, mis pidi olema datli puru ja ilmutu suure vitamiini sisaldavusega. Tahtsin kiiresti pudrust lahti saada ja kugistasin mis sain.

— Igat suutühti tuleb suus näikümmend korda hammastega närida. Olin märganud küll et mu nutukas naine täna erakorraliselt valt oli ja lähemal vaatusel märkasin, et ta lõualuul teepoolest hoolega pehme pudruga amettis oiid. Kui see valkne söömaeag ometi kord lõppes, oli kõht küll isemoodi täis aga samal ajal millegist väga olulisest ilma.

— Kui saaks ehk tassike kohvi peale.

Naine sai sellepeale hoopis pahaseks ja tegi selgeks, et selle tervisliku toidu juure kohvi üldse ei kuulu, pealegi olevat kohv viimaste uurimuste kohaseit lausa tervist tappev. Paari tunni pärast lubati keetu mingit rohtude, mis koosnes kaste rohtudest, nõgestest ja tambitud kadaka marjadest.

Nõude pesemine, mis on alati minu kolmest, läks küll õnneks seekord väga libedasti kahe teidriku ja kahe lusikaga. Kui ma pärast elutupaia läksin ja lehte lugema astusin leidisin laualt ajakirja "Tervislik toit".

Aha, seal see koer maetud oligi. Piika abluu järele tundsin oma naist.

Mu abielupool on alati olnud kergeti tuldvõttev, kuid teda on olnud ka kerge kustutada. Nii loodan ma juba varsti pöörduda jälle ilha, kala, või, piima, soola ja suhkru juurde.

Ändrade avgifter för telefontjänster

Våra kostnader för telefontjänster med personlig service har stigit. Avgifterna måste därför tyvärr höjas. De nya priserna framgår nedan och gäller från den 1 september 1975 utom beträffande telefonsvaktstjänsten, för vilken prisändringen genomförs den 1 oktober 1975. I sammanställningen anges inom parentes telefonnummer för beställning.

Telefonsvakt (tfn 90 110)	
Inkopplingsavgift	
Uppdrag utan anteckning per dygnsperiod	22:00 (14:00) ¹
Uppdrag med anteckning per dygnsperiod	8:00 (3:50) ¹
Väckning (tfn 90 110)	12:50 (8:00) ¹
Telefonkö ² och påskyndning av samtal (tfn 90 130)	3:25
Expeditionsavgift ³ (tfn 000, 0011 — 0017)	3:00
Gruppsamtal (Stockholm 90 100, övriga landet 000), per deltagare och 3-minutersperiod	2:50
Debitering av telefoniskopplat samtal på annat nummer än avgångs- eller adressapparaten (tfn 000, 0011 — 0017)	3:80 ⁴
	3:00

¹) Avgifterna inom parentes gäller då passningen ordnats så att den som ringer får hänvisningstjänst och ev telefonsvaruppmaning att koppla visst nummer till telefonsvakt.

²) Telefonsvaktstjänsten finns i Falun, Göteborg och Stockholm.

³) Debiteras för telefoniskopplade samtal inom Sverige och för samtal till sådana nummer i Danmark, Finland och Norge som beställaren hade kunnat koppla själv. Motsvarande gäller för samtal till övriga europeiska länder måndag—fredag kl 18.00—08.00 samt lördagar, söndag och helgdagar.

⁴) Hittills debiterade expeditionsavgifter och avgift för personligt samtal slopas för gruppsamtal.

Telekontoret — telefon 90 100 — lämnar gärna ytterligare upplysningar. TELEVERKET

Kuidas planeeritakse Prantsusmaad Huvipakkuv regionaalne renessans

Prantsuse ühiskonnaplaneerimise keskustes seistakse võibolla pärast-sõja-ajastu raskeimalt lahendatavate probleemide ees. See ei ole ainuüks hülgaslik probleemide kompleks mis on tingitud maailmametrooli Pariisi liigsest kasvust, vaid võibolla esma-joones demograafiline ja seoses sellega sotsiaalne ja kultuuriline vaesustumine, mis ähvardab geograafiliselt ja tööstuslikult vähemkeskseid piirkondi. Ka puudutab see tööstuse osatähtsust kogu regionaliseerimise ja detsentraliseerimise käigus prantsuse planeerimise sektori tegevuses.

DATAR JA SESAME

Pariisis on viimastel aastatel järjest suurendatud pingutusi et taastada piirkondade elujõudu suksessivõit. Tagajärg nähtub elanikkonna pldurdatud juurdekasvus Pariisi piirkonnas. Hõredalt asustatud piirkonnad seavad ikkagi kogevad teatavat elanike arvulist vähenemist.

neid tagajärgi vaadeldes tuleb meele pildada, et Datar, prantsuse keskne planeerimisorgan, elu kutsutud just piirkondade planeerimise teostamiseks, alustas tööd 1963 ja Sesame 1968, ülesandega uurida pikajärgilise planeerimise suunda.

Seni on umbes 50-nendes aruandes käsitletud erinevaid alates tavallise füüsilise planeerimisest regionaalsete pinnakasutamise kavade kuni uurimusteni multinaatsionaalsete ettevõtete osatähtsuse kohta planeerimisel Euroopa ulatuses.

Huvitava osa Sesame tegevuses seisab vast tulevikuurimise alal. Mõningates nn "stsenaariumides" püütakse kirjeldada alternatiivseid suundi ühiskonna arengumise kuni aastani 2000.

Tegevus pole iseenesest almaladne. Eeskujusid leidub nii Eu-

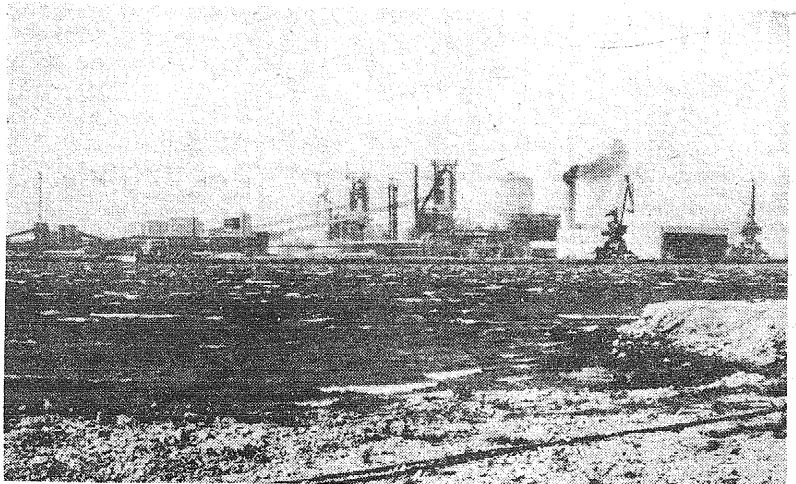
roopas kui USA-s. Sesame töö raskuspunkt näib seevast seisvat erinevas tüüplises, mida püütakse arendada. Ja nii on seda raske võrrelda vastavate organisatsioonidega teistes maades.

Eriti rõhutatatakse tegevuse filosoofilist alust, näiteks prantsuse ühiskonnauurija Gaston Bergeri teoorias sotsio-majanduslike muudatuste mõjust inimese mentaliteedile. Selle töö esitas "prantsuse moodsa tulevikuurimise isa" Berger 50-ndate aastate algul.

Sesame tööle ka seda materjali, et valgustada tulevikühiskonna arengut rahvusvahelisest, sotsiaalselt ja sotsio-majanduslikult perspektiivist. Euroopa poliitiline strateegia ja multinaatsionaalsete ettevõtete ning välismaiste investeringute mõju sellele, samuti eksisteerivate poliitiliste ideoloogiate arengusuuna on mõningad tähtsamad ained selles mitmekülgse uurimiskavas.

TÜÜPREGIOON BASSE NORMANDIE

Basse Normandie on neid piirkondi, kus massilised regionaalised panused hakkavad näitama tulemust. Selles maaosas, keskkusena Caen, esimes veer mõne aasta eest

Viimase kümne aasta jooksul on prantsuse tööstuslik ekspansioon olnud märkimisväärne. Kuid "kõrbealade" vältimiseks on tänapäeva nõudeks tüpne regionaalne planeerimine.

märgatavalt raskusi elanikkonna tööjõu paigutamiseks. Varanenud põlluharimise meetodid koos tööstuste juhusliku rajamisega tekitab tuleviku suhtes ebakindlust. Tagajärjeks oli elanike siirdumine mujale.

Negatiivse arengu pldurdamiseks ja muutmiseks on selles piirkonnas VI planeerimise perioodil 1971-75 aset leidnud keskeid algatusi tööstuse ja teeninduse rajamiseks, aegunud maaomandi vahetamiseks reviddeerimiseks ning fookuslikuks planeerimiseks üldse.

Basse Normandie, mida varem peeti Pariisi tööjõuga varustajaks, areneb tänapäeval märksa iseseisvamatal tingimustel ja tempos, mis sobib piirkonnale.

On esitatud kogu piirkonna pinnakasutamise plaan ning koostöös Datariga on väljastatud regionaalne "vaige raamat", mille 200-nel leheküljel esitatakse planeerimise olukorda praegu ning antakse sihte edaspidiseks tööks.

Tähelepanuväärtaival osaprojekt on Orne jõe saneerimine, mille alamjooksul suured maa-alad on varutud mitmekülgseks vababühetegevuseks, ühtlasi kavandades paadisadamaid. Vaid mõned aastad tagasi oleks see jõe reostunud alamjooksul olnud mõeldamatu.

UUED LINNAD

Le Vaudreil Roueni lähedal ja l'Isle d'Abeau Lyoni lähedal on kõige huvitavamad üheksast uuest linnast, mida praegu ehitatakse. Mõlemad kavandatakse kasutamata maa-alal ja on olnud viimasel aastakümnel tugevasti soodustatud keske finantsiseerimise poolt.

Alguses, kui osaprojektid kaheksa nn. tasakaaluprojekti kavast pldurdada Pariisi kiret kasvu, hiljem kui iseseisvad "pilot-projektid".

Nimetus "uued linnad tundub siin õigustatud. Le Vaudreil kavandatakse osaliselt uutmähimõtetele. Dimensioneerimisel töötatakse paralleelselt mitme erineva mudeliga. Mõned põhiühikud — "kvartierid" — moodustavad tihve võrgustikus, mis aastal 2000 arvestatakse olevat asustatud umbes 100 000 elanikuga.

Katsetatakse uusi vorme tööstuse- ja elamu piirkondade koostööstamisel. See omakorda eeldab põhjalikku tehnilist arengu-uurimist, et võimalikult hoiduda mõeldavaist keskkonnahäiretest ja seega saavutada ökoloogiline tasakaal.

Olud l'Abcaus sarnanevad põhimõtteliselt Le Vaudreile, kuid välisraam erineb. Le Vaudreil asub lausmaal, l'Isle d'Abeau aga kavandatakse varem kuivendatud jõesängil. Kui Le Vaudreil lähtutakse planeerimisel sisesemest "tunnast", siis asustatakse l'Isle d'Abeaus äärmiselt chitustega mooda määvevõru, et aegamööda koonduda administratsioonile ja

kaubanduse keskuses kuivendatud saarel.

UUED KESKMISE SUURUSEGA LINNAD

Poliitilise tahtveljendusena lannseeritakse alates 70-ndate aastate algusest alternatiiv suurlinnale nimetuse all "Villes Moyennes" — keskmise suurusega linnad. Olemasolevad linnad-asulad 20 000 kuni 200 000 elanikuga inventeeritakse Datar-Sesame poolt, kusjuures ühtlasi analüüsitakse nende asulate erinevaid arenguvõimalusi.

Aruandes 1972 esitatakse esimesel visandil. Sissejuhatavalt nenditakse, et keskmise suurusega linnad omavad märgatavat sisemist elujõudu ja tühast tööstusliku aktiivsust võrdlemisi madalate mitisaalikutudega ühiskondlikus investeerimises, ning eeldusi paremaks eluvaldusiks.

Samuti loovad nad võimaluse mõjuda pldurdavalt suurlinnade metropolide tihklike kasvule. Suurt tähelepanu osutatakse tööstalaste keskkonnaküsimustele. Rõhutatatakse vajadust luua ergutavamad tööstamiskeskonnad.

Grupitööd, nagu seda mh. esineb Flati ja Volvo tehastes eellistatakse konveiersüsteemi asemel. Töötaja suurenevad mõjuvõimu ja taasaadkimmise ning otsustamise õigust oma konkreetse tööolukorra kohta pole unustatud.

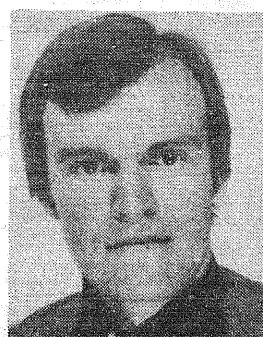
Keskmise suurusega linnades arvatakse Prantsusmaal võida elanike pakkuda ilmaelu alternatiivi, mis võimaldaks paremat sotsiaalset arengut sellega kaasava hea hariduse ja tervishoiu kaudu, sisukaid tööülesandeid ja mõnusat vabaja tegevust kooskõlas füüsilise keskkonnaga.

PARIIS JA KÖRE

jean-Francois Gravieri "Eestusekellane" mõjuv teos "Paris ja prantsuse kõrb" on viimase aasta jooksul äratanud suurt tähelepanu, kutsudes poliitilise planeerijaid järele mõtlema linnadevaja regionaalse tasakaalustatust.

Tänapäeval hinnatakse võrdlemisi optimistlikult võimalusi lahendada ka ülejäänud planeerimisprobleemid ja seda üsna varsti. Selles seoses on küllaltki raske prantsuse praeguses liberaalses planeerimise raamis leida sobiv juhis tööstuse juurdekasvu harmooniliseks jaotamiseks.

Võibolla on just see pussell-tükk, mida on vaja paigale panna, et praegu pungas olev "prantsuse kõrb" loöks täiele õitsele.

Peeter Särg

Arhitekt Peeter Särg võttis Prantsuse riigi kutsel osa ühiskonnaplaneerijate rahvusvahelisest seminarist, mis toimus mõeldunud suvel Pariisis. Kõne all oli peamiselt regionaalne areng. Hiljem töötab Peeter Särg välja rapordi, mis puudutab regionaalset ja tööstuslikku planeerimist just Prantsusmaal. Seda muuseas kasutab praegu Prantsuse kaubanduse-sindus Stockholmis, kui on vaja anda informatsiooni olukordade kohta Prantsusmaal. Peeter Särg töötab Ervin Pütsepa arhitektifirmas Stockholmis. Prantsuse planeerimisest kirjutab ta juuresolevas artiklis.

Kui USA uskus oma üleolekusse

WASHINGTON — 1948. a. oli USA veel täiesti kindel, võimalik et viimast korda, et ta on sumtoline sõda võitma kui see USA ja N. Lääne vahel võitluse puhked. See selgus ühe seni üllalajaseks määritud telegrammi avamisel. Sel ajal USA-l oli veel aatompommi monopol, kuid ta kartis, et N. Lääne blokad Lääne-Berlinis, kommunistlikud geriljaüksused Kreekas ja N. Lääne ähvardas Iraanis

võivad põhjustada sõja kahe suurriigi vahel.

Telegrammis, mis oli saadetud USA saadiku poolt Teheranis riigisekretäri-asehtajale R. Lovetti-le, mainiti, et ni väliministeeriumi kui ka sõjamineisteerium on täiesti kindlad USA võidus võimalike konfliktide puhul.

Alles järgmisel aastal katsetas N. Lääne oma esimese aatompommi-ga.

Praegune USA seisukoht on, et ükski maa ei suuda võtta aatom-sõda.

Telegramm avaldati koos teiste väliministeeriumi dokumentide-ga, mis käsitlesid USA välispoliitikat Kesk-Idas. Sel aastal N. Lääne kartis sõja puhkemist ja oli haju-tamas oma tööstust üle maa nagu ta oli teinud 2. maailmasõja ajal.

N. Lääne kartvates sel aastal uuesti Iraani tungida luna ta kartis, et

USA infiltratsioon Iraani sõjalistes jõududes on N. Lääne ähvardavaks kujunenud.

Samal aastal Iraan taotles rohkem reivi USA-lt.

Kuid 1. okt. 1948 välisministri asetäitja Lovetti andis saadikule lubaduse sõita Iraani shahhi juurde ja talle kinnitada, et kui "Internatsionaalses olukorras midagi halveneks, siis pole USA mures selle võimaliku lahenduse pärast".

Uus allmaaraudtee toob kaasa liikluse muudatusi Stockholmis

Esmaspäeval 1. septembril avatakse Stockholms uus allmaaraudtee liin südalinnast põhjapoolsete eeslinnade. "Järvabanan" on 13,7 km pikk ja teenindab 139 000 elaniku liin jaama piirkonnas. Uus allmaaraudtee algab T-Centralenist, kus ümberistumise võimalused teistelt allmaaraudtee liinidelt, ja teenindab planeeritud kolme liini piirkondades Stockholm, Solna ja Sundbyberg. "Järvabanan" on senini väljehitatud kuni Hjulsta ja läbib Tensta, Rinkeby, Hallonbergen, Näckrosen, Solna Centrum, Västra Skogen, Stadshagen, Fridhemsplan ja Rådhuset jaamasid.

vikilustikku, millele asetatud 65 000 liiprit ja 87 kilomeetrit rõõpmeid.

Uus allmaaraudtee liin mõjubast väga suurel määral busside liiklust põhjapoolsetes linnaosades. Alates 1. septembrist avatakse kolm uut busi liini, kuid suletakse kuus liini nädala aendab allmaaraudtee. Mitmed busi liinid saavad ka uued ja muudetud sõiduteed.

Number 172 Liljeholmen-Solna

Centrum-Ulvsunda.

501 S:t Eriksplan-Haga Norra-

Ulriksdal.

503 Solna Centrum-Vreten-

Spånga-Hässelby gård.

505 Västra Skogen-Jungfrudans-

solna Centrum-Sjövågen-Ul-

riksdal.

507 Norra Bantorget-S:t Eriks-

plan-Solnavågen-Huvudsta torg-

Solna Centrum-Sundbybergs Cen-

trum-Duvbo-Hallonbergen-Riss-

neleden-Skidbacken.

Allmaaraudteed Järvafälteti täiendatakse veel ühe liiniga 1977, kui valmib haru Kista, Husby ja Akalla.

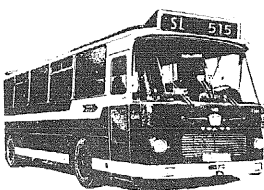
Seoses uue allmaaraudtee liiniga, viib Stor-Stockholms Lokalfrik läbi suuri muudatusi ka busi liinide osas. Eriti suurendatakse muudetud busside osas Solna ja Sundbybergi läbivate 500-liinide, kuid muudatusi esineb ka südalinna bussiliikluses.

Uus allmaaraudtee liin Järvafältetile on kaua igatsetud. Alates esmaspäevast on mitmelgi tundvõimal püüdnud ühendused Stockholmis südalinna - eriti Hjulsta, Tensta ja Rinkeby piirkondades. Liini trafikeerivad rongid number 10, T-Centralen - Hjulsta, ringrong number 20, T-Centralen - Hallonbergen. Reistage lõpetatakse südalinna vält 20 minutit! Allmaaraudtee teenindab ühis-kondade iga päev kella 05.00 ja 02.00 vahel. Päeva ajal käivad rongid tihedalt: iga 12-nes minut Hjulstasse ja iga 12-nes minut ka Hallonbergenisse, mis praktiliselt tähendab, et reisiplaneet kesklinna ja Hallonbergeni vahel väljub rong iga 6-es minut.

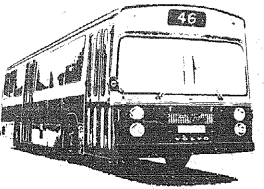
Uus liin on täielikult tunnelitesse ehitatud. Rongid sõidavad keskmiselt 25 meetrit alpool maapinda - mõnes kohas koguni 45 meetri niivool. Jaam Västra Skogen asub 35 meetrit alpool maapinda. Reisi-ajad viiakse suurte rulltreppide ja liukitega kiiresti ülesse. Uued allmaaraudtee jaamad on ka ülimalt huvitavad oma kunstikujunduse poolest. Rohkem kui 25 kunstiniku on jaamade kaunistamiseks ja värvilise kujundamise juures kaasaaitanud. Igal jaamal on oma teema ja õhkkond. Jaam Rådhuset on saanud liivakivi koopa kujunduse. Solna Centrumi jaamas leiame seinamaalide näol vanu muinasjutte ja anekdoote, kus ka vähe ühiskonnakriitilist joont. Jaam Näckrosen tahab kujutada merepõhja, Hallonbergeni jaam on süütuks lapse meele järele, kus kõik kunstiteosed nagu lapse kätega tehtud ja Tensta jaamas leivad sissereändajad pilte ja maalid oma kodukohtadele.

Uut liini trafikeerivad ka tuulised rongid, mis mitte rohelised, nagu meie harjunud nägema, vaid hoopis helesinised. Vagunid on seest ilusate ja soojade värvidega maalitud, ning ka pingid on muu-avamaid. Allmaaraudtee vagunid on värviliseid kujundatud Konst-~~te~~ õpilaste poolt.

"Järvabanan" on maksnud 730 miljoni krooni. Rootsi riik on teenatud ehitustööd 680 miljoni krooni võrra. Liini 13,7 km ulatuses on kasutatud 180 000 kuupmeetrit ki-

508 Hallonbergen-Ör-Ursvik.
509 Djursholms Torg-Mörby
Centrum-Bergshamra-Järva
Krog-Haga Norra-Solna Centrum-
Sundbybergs torg-Ulvsunda-
Brommaplan.
513 Karolinska-Huvudsta torg-
Solna Centrum-Västra Skogen-
Huvudsta Centrum-Sundbybergs
torg-Bromsten-Spånga.
515 Odenplan-Haga Norra-Solna
station-Näckrosen-Sundbyberg.

537 Edsberg - Sollentuna - Husby - Akalla - Barkarby - Veddesta - Skåby - Vällingby.
538 Sollentuna - Husby - Akalla - Hjulsta - Tensta - Spånga.
540 Universitet - Bergshamra - Ulriksdal - Rinkeby - Tensta - Spånga - Vinsta - Vällingby.
507 Karolinska - Järva Krog - Sollentuna - Edsberg - Kärrdal - Danderyds Sjukhus - Rådmanngatan.
510 (Uus liin) Läkhusöafäl viib liin: Solna Station - Solna Centrum - Vireberg - Vreten.
514 (Uus liin) Solna Centrum - Solna Station - Haga Norra - Hagalund - Solna Centrum.
518 (Uus liin) Hallonbergen - Kista - Husby - Akalla.
Alates 1. septembrist suletakse liinid 502, 511, 512, 521, 562 ja õine liin 665.

Seoses uue allmaaraudtee liini avamisega esmaspäeval, muutu- vad ka mitmed südalinna busside liinid. Suletakse busi liini num- ber 61 ja 67. Muutmatuks jäävad

bussid number 47, 48, 51, 52, 54, 56, 59, 60, 62 ja õised liinid. Kõikide teiste südalinna liinide osas esineb muudatusi.

Bus number 41 sõidab alates kuuvahetusest Östermalms teist teed. Varem viis liin Linnegatanit mööda Sveriges Radio juurde. Nüüd muudetakse sõiduteed: Karlavågen - Sibyllagatan - Vallhallavågen - Gärdet.

Bus number 42 läheb Östermalms Linnegatan - Oxenskiernsgatan ja lõpetatakse on Hakberget. Kungsholmenil võtab see liin üle endise liini 61 sõidutee: Fleminggatan - Inedalsgatan - Kungsholmens strand - kuni Hornsberg, kus võimalik ümber- studa allmaaraudtee jaamas Stadshagen.

Bus number 43: Roslagstull - Ingemarsgatan - Birger Jarlsiga- tan - Norrmalmstorg - Skeppsbron - Södermalmstorg - Götgatan - Blekingegatan - Ringvågen - Tan- tolunden.

Bus number 44 väljub Karlbergi rongijaamast endiselt, kuid Östermalmil viib liin Vallhallavågen - Banergatan kuni Djurgårdeni sil- lani. Laupäeviti ja pühapäeviti pikendatakse liini kuni Skansenini välja.

Bus number 46 muudab liinide- põhja poolel oma lõppeastust. Väre m on liin lõppenud Roslag- stullis, nüüd aga on uueks lõppea- stuseks Norrtull.

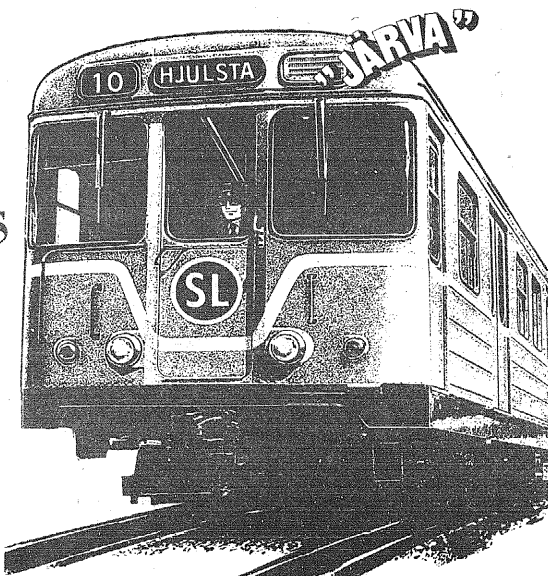
Bus number 49 läheb alates kuu vahetusest endisest lõppeastusest Fridhemsplanist veel edasi. Uueks lõppeastuseks on allmaaraudtee- jaam Stadshagen. Buss liikleb al- nult esmaspäevast kuni reedeni.

Bus number 53 saab uut lõp- peastust Henrikdalsberget. Sü- dalinnas on liini kõvasti muudetud. Vanasti käis buss Vasagatanit mööda, kuid nüüd viiakse busi liin hoopis Kungsholmenile: Tegel- backen - Hantverkargatan - Sche- legatan - Rådhuset - Barnhusen - Odenplan - Odengatan - Roslag- stull.

Bus number 55 võtab lõuna- poolsetes linnaosades üle endise liini number 43 sõidutee. Süslenist viib liin: Hornsgatan - Timmer- mangatan - Södra Station - Fat- burgsgatan - Götgatan - Ringvågen - Älvsborgsgatan - Hammarby Industriområde.

Bus number 66 saab Kvarn- holmenil uut lõppeastust. Liin viiakse ka üle Södra Stationi, et teenendada rongiga reisi ajad Sö- dertälje suunast.

Stor-Stockholms Lokalfrik viib seega läbi ühe kõige ulatuslikuma liinide muutmise üldse viimaste aastate jooksul. Loodetakse et Stockholmis elanikud kiiresti har- juvad uute ja muudetud busi ja allmaaraudtee liinidega. Oodatakse siiski natuke natuke, et muudatus reisi ajate poolt. Südalinna liinid on aga muudetud suurel osal reisi- ajate varemaste soovide kohaselt. SL palub reisi ajate kannatust ja aru- samist. Olukord eestimestel päre- vudel võib linneda kaootiliseks, kuid varsti harjuvad loodetavasti reisi ajad uute ja ulatuslikumate busi liinidega. (EPL/TS).

Eeskiri on eeskiri Dialog okup. Eestist

Alljärgnev dialoog ilmus okup. Eesti ajalehes Rahva Hääli:

Bussijuht istub bussirooli taga ja ootab väljasõidu aega.

Reisija (ilmselt hillineja, tuleb suure ähmiaga): Va-vabandage! Kas see on ikka Pupa-vere buss?

Bussijuht: Siit on väljas. Loe, kui lugeda oskad!

Reisija (loeb): Pu-pu-pupa-vere... Ongi jah! Küll on hea, et jõudsin õigeks ajaks. Kas te lubaksite mulle ühe pileti Pupa-vere?

Bussijuht: Pileteid müüakse kassades.

Reisija: Tean, tean. Aga vaada- ke, kui pikad on järjekorrad. Seliks ajaks, kui mina sealt pileti saan, on buss juba poole Pupa- vere te peal.

Bussijuht: Oleksite pidanud va- rem tuleri, järjekorras seisma ja pileti ootama, mitte kodus naise sa- bas vahtima.

Reisija: Väljasõiduni on ju kõig- est paar minutit aega. Millal ma enam pileti jõuan oota? Kas te ei saaks mulle pileti müüa?

Bussijuht: Ei saa. Eeskirjad ei luba.

Reisija: Aga mis siis nüüd? Mul elab ämm Pupa-veres. Tal on kuldpulmad - äiaa muidugi. Ja egas ma kodus naise sa- bas vahtin. Ma saatsin naist hoopis len- nuki peale. Teate, õhusõit on kõhu võit. Mu näine istub juba varsti Pupa-vere pulmalauas ja sööb mannakreemi...

Bussijuht: Võimud ise kah len- nukiga lasta, mis sa bussipeale rööd?

Reisija: Lennukis ei olnud enam vabu istekohti. Püsti ei lubata len- nata, neil ka omad eeskirjad. Mõ- lesin, et püstitan bussiga järele... Tei näikse ja vabu kohti olevat?

Bussijuht: Paljugi mis on. Ma võin tühja bussiga ka liinile sõtta, aga piletit mina ei müü. Eeskiri on eeskiri.

Reisija (nõutult): See on õigus, eeskiri on eeskiri. Aga egas eeskiri minu eest Pupa-vere pulmalau- da istu... Olge ometi meheks, andke mulle üks pileti Pupa-vere...

Bussijuht: Osta kassast pileti ja kihuta järgmise bussiga kas või

sinnapoolse Pupa-vere. Nüüd astu buss pealt maha, ma tahan ukse kinni tõmmata!

Reisija (viimases hädas): Kuulge kallid bussijuht... Aga mida te siis teete, kui ma provok- sin õige jänest sõita?

Bussijuht: Kutsun kohe miilitsa. Reisija: Andke siis mulle vähe- malt head nõu, kuidas ma Pupa- vere saan? Seal ju oodatakse mind...

Bussijuht: Siin pole õigu- snõuandla! Juba viis minutit kaupleb nagu Laiuse valla must- lane. Keel ometi maha... ma pean liinile sõitma. Saad aru või?

Reisija: Aga, kuulla bussijuht, õelge, mis teie teeksite, kui oleksite reisi aja ja teid oodatakse Pupa- vere pulmalauas?

Bussijuht (intimlikus vihas): No mina küll nii loll ei oleks kui sina! Ma võtaksin siit bussijaama kõr- valt takso, püüratsin paar kilo- meetrit linna- välja, peataksin esimeses peatuses buss kinni ja oleksin nagu viis kopikat pul- mas...

Reisija: Ja seal esimeses peatu- ses te ju võite piletit müüa? Kas eeskirjad enam ei keela?

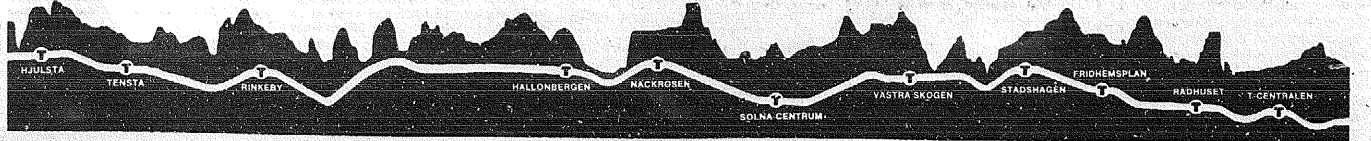
Bussijuht: Ei keela. Seal ootab endale kõik sõrme- ja varbavahed pileteid täis...

Reisija (astub bussist välja): Äitäh, kallid bussijuht, hüva nõu eest! Kui ma oleksin seda nõkuu ometi varem teadnud...

Kunstnikud militsas

MOSKVA - Leningradil miilits on takistanud kaheksal Nõukogude Liidu kunstnikul pidamast vabata- kunstnäitusi. Igor Sinjavin rääkis ajakirjanikele, et ta oli vahistatud miilitsnõukogude poolt, kuus teistel, kes soovisid omi töid näidata, kee- lati nende kodudesse lahkuks.

Kuigi oli kavatsesid hoopis suu- remat näitust korraldada, jäi neist ainult kaheksa järgi, kes oli tahte- lised plaani edasi viima. Sinjavin ja teised rääkisid, et ametivõimud ähvardasid neid, kui nad ei jätta katset näituse pidamiseks.

Leinateated

Kambjas, Eestis, suri 10. augustil Pauline Kõve, n-na Steinwald, sünd. 13. veebruaril 1882 Kambjas.

Athertornis Kalfornias suri 8. augustil Alde Vardi, nna Stein, sünd. 26. mail 1882 Rakveres.

Armast endist Läänemaa Ühisgümnaasiumi õpetajat

Aurelie Üksti

N-na Reikmann

Sünd. 21/1 1891 Läänemaal Surn. 16/8 1975 Tallinnas

mälestavad leinas

LÄANEMAA ÜHISGÜMNAASIUMI ENDEISE ÕPILASED

KOLLEEGID ja SÕBRAD

Õndsate kodusse laikus

Sohvie Raud

(Sünd. Lind)

Sünd. 20/10 1900 Torgus, Saaremaa Surn. 8/8 1975 Norrköpingis

Leinavad

ABIKAASA EDUARD

OMAKSED Eestis ja USA-s

Matmine 5. sept. s.a. kl. 13.30 Matteuse kabelis.

Peatoimetaja

Toivo Heino

Sünd. 31/12 1897

Surn. 6/8 1975

Sügavas kurbuses

KERSTI ja MATTI SÕBRAD

Matusetalitus toimus vaikselt Helsingis.

Ford Alg. lk. 1

ja taastada perekondlikud sidemed. Meie tegime selle võimalikuks kui kokkulepet peetakse.

Küsimus: Kui kokkulepet täidetakse?

President Ma tulen selle teema juurde otsekohe. Meie tegime informatsioonivahenditele võimalikuks suurema vabaduse kõigis 35 riigis.

See on hea küsimus, mis teie esitasite, et kas kokkulepet peetakse. Minu kõnes konverentsil ma ütlesin, et kokkulepe on paberil hea. Meil on nüüd kaks aastat aega kuni järgmise kokkutulekuni 1977. aastal ja katse peab näitama, kas kõik 35 riiki on täitnud kokkulepet. See annab lootuse. Reaalsus on olnud kokkuleppe täitmiseks.

Ma usun, et maailma surve sunnib kõiki maid, kommunistlikke ja teisi, pidama seda kokkulepet.

Küsimus: Võtame ühe näite, Herra president. Teie räägite riigipiiride rahulikult teel muutmise klauslits kokkuleppes. Nüüd realistlikult rääkides, kas teie arvate, et venelased loovutavad Balti territooriumi, mille nad üle võitsid 2. maailmasõja lõpul?

Kas teie arvate, et nad annavad vabaks Ida-Euroopa maad? Kas teie arvate, et nad nõustuvad läbirääkimisteks nendele riikidele nende iseseisvuse tagasandamiseks?

President: Lubage mul seda võtta teisest küljest. Kui meie ei oleks läinud Helsingi, kas teie arvate, et venelased oleksid lubanud mõnda nendest asiadest, millest teie räägite? Helsingis nad vä-

Pärast pikka haigust suikus viimele unele meie armas ema ja vanaema

Amalie Oja

Surn. 24/8 1975 Emmastes

Kustumatus leinas

LAPSED ja LASTELAPSED Eestis, Kanadas ja Rootsis

Peotäis Sind maamulda, muld Sul katteks saab kuni Sind Jehoova võtab ärata.

Kui esineb surmajuhtum

Konsulteerige suurima usaldusega matusebürood

Thure Söderquist Begravnings & Eldbegängelsebyrå

Mariatorget 1
116 48 Stockholm
Tel. 44 80 07, 44 80 98

Eriala:

Eestiskombelised matusetalitused Ööpäevane valvekord

hemait kirjutasid alla kokkuleppele, mis ütles, et teie võite piire muuta rahlike abinõudega.

Küsimus: Aga kas see tähendab midagi, herra president?

President: Hüva, nad kirjutasid alla millelegi, mis ütles, et piire saab muuta rahulikult teel. Enne Helsingit ei olnud niisugust kokkulepet.

Küsimus: Herra president, teie kasutasite Helsingis väga head fraasi. Teie ütlesite "Rahu ei ole tükkike paberit." See on väga meeldejääv väljendus ja annab edasi idee, mille üle meie praegu räägime?

Paljud teie kriitiseerijad - Solzhentšiniist kuni endise välisministri abi George Ballini - on väljendanud mureid, et seaduspärastati Nõukogude kokkuvõrastatud impeerium, ja nad küsivad, kuidas teie seda lepitate läänemaailma ideaalidega?

Ball ja Solzhentšon toonitavad punkti, et meie kohustus on jälgida poliitikat, mis hindab moraali ja printsipe rohkem kui kõnesolevate riigipiiride aktsepteerimine näitab.

President: Hüva, ma lähen tagasi Jalta, Pariisi ja Potsdami rahulepingute juurde, samuti sakslaste eneste kokkuleppe juurde nende piiride üle. Need olid rahulepingud, mis määrasid riigipiirid kogu Ida-Euroopas ja kogu Lääne-Euroopas. Need on faktilised asjad, mis tehti 1940, 1950 jne.

Euroopa julgeoleku ja koostöö konverents ei muutnud ühtegi nendest, aga ta ütles - ja igalüks riikidest kirjutas alla midagi mis on erinev - et on võimalik piiride korraldamine rahulikult teel.

Allvee... Alg. lk. 1

Rein Käärik on allveespordi entusiast ja tema on kingeks igal aastal 1. mail korraldatavale Grisselhamni-võistlusele "Umber Lo-skääril".

Kui sul veel all on abiks vaid kompass, siis on allveerienteerimine tõeliselt raske sport. Mul näiteks ebaõnnestus Limhamnisi teisel päeval, kus tulin vaid viiendaks individuaalselt ainult poolekraadilise eksituse tõttu - väga, mida ma endale ei taha andeks anda... ütles Rein Käärik, kes juhib tähelepanu erinevusele n.n. kompassiklassi ja rohkem avanseeritud varustuse klasside vahel. Kui esimeses on olulisim orienteerumise täpsus, siis teistel on paremate orienteerumivahendite tõttu peamiselt tujumise kiirus mängus.

Rein Käärik on varem olnud poksjä - ta on võistelnud tervelt 110 matshis keskkaalus ja Eesti iseseisvuse lõpul ka rahvusvaheliselt (EPL/K).

OTSIMINE

Merike ja Kersti otsivad oma isa Richard Voldemar Elm'i ja onu Rudolf Elm'i. Palutakse kirjutada: c/o L.S., 2 Sunnydene Cres., Toronto, Ont., Canada.

Sydney's, Austraalias suri 18. juulil Nadja Peco, sünd. 20. augustil 1894 Haapsalus.

Austraalias suri Elfrیده Johanna Lõdige.

Fl. Lauderdalls Florida osarligis suri 13. augustil Michael Koddu, sünd. 25. nov. 1886 Saaremaal.

Mis ütlesid ameeriklased

NEW YORK (VES) - Seoses Helsingi konverentsi ja detente-tamisega on rohkelt arvu olnud hukkamõistvaid lugejakirju ameerika pressis. Allpool mõned näited.

Charles B. Brooklynist: "Oli sümbolne, et president Ford külastas natside surmalaagrit Ausschwitzit Poolas. Kuid sealsed loosungid "Ei ial enam sõda! Ei ial enam fashismi!" olid naeruväärased. Pole karvavõrdki vahet natside ja praeguse Poola režiimi vahel. kas järgmisena Ford ei peaks külastama Gulaag Archipe-lagot?"

B. Martk New Yorgist: "Välisminister Kissinger peaks nimeks saama Kiss-of-death. Ta andis surmasuudluse Vietnamile, Kamboodzhale, Laosele. Ta katsub nüüd anda surmasuudlust Iisraelile ja ikestatud rahvaste Helsingis."

C.B. Manhattanilt: "Kissinger ja Ford mängisid Helsingisid Helsingis uut Jalta, nad loovutasid (maid) kommunistidele. Punased pakuvad rahu, kuid ärge unustage Lenini sõnu: lubadused on nagu piparkoogid, mis on tehtud selleks, et neid purustada tükeldiks."

Ellen Furmanski: "Nagu Jaltas, nii on nüüd ka Helsingis otsustatud miljonite ida-eurooplaste saatuse üle ilma nende rahvaste valitud esindajaid juurde kutsumata. Ameeriklased, ärge unustage iialgi, et nood ikestatud rahvad on olnud kommunistliku imperialismi vastu esirindel."

Ch. Wahle Manhattanilt: "President ei võtnud vastu Solzhentšini, kartes sellega pahandada Kremli bossse. President ei näi märkavat, et detente-palavikus ta on muutnud USA valitsuse Kremli hüpphnuks."

Venelased USA rannavete-püügil

NEW JERSEY (VES) - USA rannakaitse võitis New Jersey ranniku lähedal kiini ja konvoeeris New Yorgi sadamasse N. Vene kalaevu "Zarisk", mis piidits mevalähki USA territoriaalsete piirides. Grupis oli veel 8 nõukogude laeva, kuid väljaspool keelupir-konda.

Huumor

Venelane küsib türklastelt: - Kuidas te küll pidastite vastu 150 aastat Ungaris? Vastab türklane: - Kõigepealt me ei kuulutanud oma saabumise päeva ungarlaste rahvuspühaks. Teiseks me ei ütelnud, et tuleme ainult ajutiseks. Ja kolmandaks me ei sundinud rahvast türgi keelt rääkima.

Soome jänes vaatab üle piiri N. Liidu poole, kust tuleb tuhis kiruga vene jänes. Soomlane küsib: - Mis on lahki? Lõõtsutades vastab teine: - Kuulisin ära, et on otsustatud pötrada arvu vähendada. - Aga sina pole ju pöder! - Muidugi mitte, aga kas sa arvad, et ma jõuan seda nelle õigeks ajaks selgeks teha!

Küsimus: "Lugesin 'Pravdast', et keegi seltsimees Ivan Rosboimkov sai kümme aastat ja kuus kuud sunnitööd, kuna ta oli nimetanud üht nõukogude marsallit idioodiks. Kas see pole liiga kõrge karistus auaavamise eest?" Vastus: "Põhimõtteliselt mitte. Auaavamise eest väänati talle ainult kuus kuud, ülejäänud kümme aastat anti sõjalise saladuse väljalobisemise eest."

Skulptor Eestist Soomes

HELSINGI (EPL) - Kunstnikeliidu kutsel ja korraldusel toimub Helsingis 21. augustist 7. septembrini kujur Ean Rootsi separatnaitus TM-galeris Helsingis.

Kunstnik, kes on praegu Tallinna kõrgema kunstikooli skulptuuriosakonna juhataja, esitab näitluse 24 tööd peamiselt terrakottas ja keraamilises tehnikas, kujutades figureerimistest, loomadest jne.

Roos on sünd. 1908 Tallinnas, õppinud Laikmaa, Koorti ja Satkopi juures. Nõukogude okupatsioon ajal on olnud õpetajaks Paalases Tartus ja alates 1947 Tallinnas kõrgemas kunstikoolis. Kunstnik vilbis ise viis päeva näituse puhul Helsingis.

Pääsesid läände

Koduma okupatsioonivõimude loal külastas Rootsis öde Gerhart Sarv. Venelade juures olid Evi Kilp, Helle Väike Vahtra, Harald ja Asta Käerner.

Ameerikas külastasid sugulasi Elge ja Ingrid Lomp, Kanadas venda Leida Saulepp, Inglismaal titart Kristine Ives ja öde Elmar Jürgens.

Eksamid

Evi Ingrid Mickelin, muusikapedagoog ja muusikadirektor, kinnitati Bandhageni gümnaasiumi muusikaõpetajaks. Ingrid Mickelin on ise selle gümnaasiumi lõpetaja.

Alide Hinno, praos ja assessor Aleksander Hinno abikaasa, kukkus kohustel talitustel nii õnnetult, et ta murdis püüasul. Haiglas toimus operatsioon ja tal tuleb mõneks ajaks haiglasse jääda. Arnold Liivak, Rutgersi ülikooli õigusteadse professor ja juriidilise raamatukogu bibliotekaar, võttis osa Berliinis rahvusvahelisest õigusteadlaste konverentsist, kus käsitleti Euroopa ühisturu juriidilisi probleeme. Prof. Liivak teostab pärast konverentsi abikaasa Annega Skandinaavia matka.

Indrek ja Epp Ojamaa, öde ja vend New Yorgist külastavad Euroopa-reisi Soomet ja Rootsit. Olivia Fleischer Saksamaalt koos poja Feetriga sõitsid kuuaajalisele Ameerika-reisile. Olivia Fleischer, sünd. Talbre, oli varem balletitantsija, kes ainsa välismaalase nantsis Saksa riiklikus balletitruupis. Praegu peab ta Müncheni lähedal Dachaus tant-sukooli, kus on 200 õpilast.

Astronaute kuulati vene-reisil

WASHINGTON (VES) - Senaator W. Proxmire (dem., Wisc.), kelle allkõnnetes Senatil jälgib ka laevavennu uurimistööde, hoiatas, et tulevikus tuleb olla koostöös taavarrumil lennude ajal N. Vene-ga ettevaatlik. Ta ütles, et ebaõnnestatud koostööst venelaste poolt andis tunnistust kasvõi see, et ameerika astronauudid Venemaal külastägil olid "mikrofonitunud", s.o. nende kõnelt jähitati luure poolt.

Sen. Proxmire ütles edasi, et igasugune tehniline abi N. Venel mistahes ajal took kaasa N. Vene militarisimile ja on kaotusüks USA-le. Kui USA ruumlendudel on teaduslikud eesmärgid, siis N. Vene teostab ruumlendude puht sõjaliseks otstarbeks.

